

ULUSLARARASI DOSTLUK KONSEYİ (CIF) İSVEÇ
MESLEKİ VE KÜLTÜREL DEĞİŞİM PROGRAMI RAPORU

(08 NİSAN – 10 MAYIS 2010)

ONUR UÇAR

İSVEÇ HAKKINDA GENEL BİLGİ

İsveç (İsveççe: Sverige) veya resmi olarak İsveç Krallığı (İsveççe: Konungariket Sverige), Kuzey Avrupa'daki İskandinavya Yarımadasında yer alan bir ülkedir. Ülkenin sınır komşuları batı ve kuzeyden Norveç, doğudan ise Finlandiya'dır. İsveç bunun dışında güneyinde yer alan Öresund köprüsü ile Danimarka'ya bağlıdır.

Yaklaşık 450,000 km² olan yüzölçümüyle İsveç, Avrupa Birliği ülkeleri arasında en büyük üçüncü ülkedir. Ülkenin toplam nüfusu 9.2 milyon olup yoğunluk bakımından km² başına 20 insan yaşamaktadır. Ancak nüfus yoğunluğu, güneye doğru gidildikçe ivmeyle artar. Ülkedeki halkın %85'i kentlerde yaşar.^[4] İsveç'in başkenti aynı zamanda ülkedeki en büyük kent olan Stockholm'dür. Başkentte 1.3 milyonu merkezde olmak üzere 2 milyon insan yaşar. Ülkenin diğer büyük kentleri sırasıyla Göteborg ve Malmö'dür.

İsveç, meclis sistemine sahip, meşruti monarşi ile yönetilen bir ülkedir. Ekonomi bakımından gelişmiş bir ülke olan İsveç, The Economist'in Demokrasi İndeksi'ne göre birinci sırada olup, Birleşmiş Milletler'in İnsani Gelişme Endeksi'ne göre de yedinci sıradadır. Ülke bunun yanında 1 Ocak 1995 tarihinden beri bir Avrupa Birliği ülkesidir.

İsveç, Ortaçağ'dan beri bağımsız ve tek bir ülkedir. Modern merkezli yönetim ise ilk defa 16. yüzyılda Gustav Vasa'nın kral oluşuyla başladı. 17. yüzyılda ülke İsveç İmparatorluğu'nu kurmak adına genişletildi. Ancak İskandinavya dışında fethedilen yerlerin büyük bir kısmı 18 ve 19.yüzyıllarda kaybedildi. İsveç'in bugün Finlandiya'da kalan doğu yarısı 1809'da Rusya tarafından ele geçirildi. İsveç'in yer aldığı son savaş ise 1814 yılında gerçekleşti. Bu savaş, İsveç'in, komşusu Norveç'i tek bir ülke altında birleştirmeye zorlamasıyla baş gösterdi. Kurulan birlik 1905 yılına kadar sürdü. 1814'ten beri İsveç, barış politikası izlemekte ve savaşa dayanmayan bir dış ilişki siyaseti gözetmektedir. İsveç patlak gösteren çoğu savaşta tarafsız kalmaktadır.^[5]

İller ve belediyeler

İsveç, üniter bir devlet olup yirmi bir ile (län) ayrılmıştır. Her ilin, merkezi devlet tarafından belirlenen kendi yönetim sınırları (länsstyrelse) vardır. Her bir ilde ayrıca birer il meclisi (landsting) bulunmakta olup üyeleri doğrudan seçimler ile belirlenmektedir.

Her bir ilin içinde birden fazla belediye (kommuner) bulunur. 2004 itibariyle bu belediyelerin sayısı 290'dır. İsveç'teki belediye yönetimi, kent komisyon hükümeti veya kabine tarzı meclise

benzer bir şekilde yapılır. Belediyelerdeki yasama topluluğu (kommunfullmäktige) 31 ve 101 arasında üyeye sahip olup kesin bir sayı bulunmamaktadır. Bu üyeler, dört yılda bir ülke çapında düzenlenen ve bir belediye içinde oy verilen partilerin ağırlığı kadar üyeye dağılır.

İsveç'te, belediyelerin daha alt birimleri olan mahalleler bulunmaktadır. 2000 yılı itibariyle ülkede toplam 2,512 mahalle (församlingar) bulunmaktadır. Her ne kadar bu birimler eskiden İsveç Kilisesi tarafından ayrılmış olsa da, günümüzde nüfus sayımı ve seçimlerde halen bir öneme sahiptir.

Ülkede bu idari bölgelerin dışında [yirmi beş bölge](#) ve [üç bölüm](#) bulunmaktadır. İsveç hükümeti ayrıca ülkedeki [yirmi bir ilin](#) dokuz büyük il altında birleştirilmesini tartışmaktadır. Bunu başarmak için ülkede çeşitli komiteler ve araştırma heyetleri bulunmaktadır. İstatistiksel sonuçlara göre bu projenin 2015 yılı civarında bitmesi planlanmaktadır. ^[51] (<http://tr.wikipedia.org>)

- PROGRAM SÜRECİ -

STOCKHOLM'E VARİŞ

Vize, pasaport, çalıştığım kurumdan alınan izin işlemleri ve yapılan bütün hazırlıkların ardından 8 Nisan Perşembe günü öğlen saat 12 civarında, 10 Mayıs'a kadar ikamet edeceğim İsveç'e vardım, Türkiye'deki yaptığımız e-mail yazışmalarında İsveç CİF yetkilileri tarafından bizi havaalanında karşılamayacakları belirtilmiş ve Arlanda havaalanından bizi karşılayacakları Stockholm Otobüs Terminaline nasıl gidebileceğimiz açıklanmış, ayrıca aksi bir durum halinde kendilerine ulaşabileceğimiz telefon numaraları tarafımıza iletilmişti. Havaalanına vardıktan sonra çantalarımla birlikte Stockholm Otobüs Terminaline gidecek otobüsü buldum ve yaklaşık 45 dakikalık bir otobüs yolculuğunun ardından Stockholm Otobüs Terminaline vardım. Otobüs terminalinin giriş kapısına vardığımda, bana daha önce mail yoluyla belirtildiği üzere elinde "Cif Sweden Onur" yazılı kağıdı tutan İsveç Cif üyesi olan İrene Schimidl isimli emekli sosyal hizmet uzmanı bekliyordu. İrene'nin yanına giderek kendimi tanıttım. İrene bana çok kısaca bugün ne yapacağımızdan ve diğer ülkelerden gelecek program katılımcılarıyla nerede ve ne zaman buluşacağımızdan bahsetti ve program süresince Stockholm'de şehir içi ulaşımında kullanabileceğim kartımı bana verdi. İrene ile birlikte metroya binerek onun evine gittik ve yaklaşık 1 saatlik bir sohbetin ardından sabah Kostarika'dan gelmiş olan katılımcı Lisimaco Valerio ve onu karşılayan bir başka İsveç CİF üyesi Birgitta Holm ile buluşmak üzere evden

ayrıldık. Bir metro durağında Lisimaco ve Birgitta ile buluştuk ve ardından pazar gününe kadar kalacağımız, göl kıyısında bulunan hoş bir pansiyona (Klubbensborg) götürüldük.

Pansiyon'daki iki oda biz katılımcılar için ayrılmıştı. Bu odalardan birisinde ben ve Lisimaco, diğer odada ise ABD'den gelecek olan Sara, Arjantin'den gelecek olan Silvia ve Hindistan'dan gelecek Priya'nın kalacağı bize iletildi ve Lisimaco ile birlikte kalacağımız odaya yerleşerek diğer katılımcıları beklemeye koyulduk. Yaklaşık 2 saat sonra İrene Sara'yı da alarak pansiyona getirdi. Birkaç saat sonra Birgitta'nın Silvia ve Priya'yı da pansiyona getirmesiyle birlikte ekip tamamlanmış oldu. Bu arada başta 9 kişi olan katılımcı grubundan Çek Cumhuriyetli, İsrailli ve Yunanistanlı katılımcının gelmekten vazgeçtiğini ve Kamerunlu katılımcının da vize alamadığı için aramızda olamadığını öğrendik. Birgitta ve İrene akşam yaklaşık saat 11'e kadar bizimle birlikte oturdular ve bize yarınki programla ilgili gerekli açıklamaları yaptıktan sonra pansiyondan ayrıldılar.

İLK TANIŞMA VE ORYANTASYON (9 Nisan – 11 Nisan 2010)

9 Nisan Cuma günü sabah saat 9 civarında diğer katılımcılarla birlikte kaldığımız pansiyona gelen Cif Rehberi İrene Schmidl ile birlikte metro yoluyla bir çocuk psikiyatri kliniğine gitmek üzere yola koyulduk. Burada bizi klinikte çalışan Carina Bjurling ve Stockholm Üniversitesinde çalışmakta olan Kristina Weinsjö isimli sosyal hizmet uzmanları karşıladılar. Burada katılımcılar olarak çoğunlukla kendi ülkelerimizdeki sosyal hizmet eğitiminden, modelinden, sosyal güvenlik sisteminden ve genel olarak sağlık sisteminden bahsederken, İsveçli sosyal hizmet uzmanları tarafından da İsveç'teki genel sosyal hizmet uygulamaları, son dönemde mevcut hükümet tarafından dönüştürülmeye çalışıldığı ifade edilen sosyal devlet modelinin artıları anlatıldı. Karina ve İrene'nin de iştirak ettiği akşam yemeğinin ardından diğer ülkelerden gelen katılımcılarla birlikte kalmakta olduğumuz pansiyona dönüldü

10 Nisan Cumartesi günü yine saat sabah 9 dolaylarında İrene ile buluşarak Eva Lotta Löfgren isimli sosyal hizmet uzmanının çalıştığı merkeze gidildi, 6 yaşından küçük çocuklara hizmet veren bu merkezdeki workshoplar incelendi ve grup içi etkileşimi arttırmayı amaçlayan çeşitli aktiviteler yapıldı. Öğleden sonra ise şehir merkezinde bulduğumuz CİF Sweden'in başkan yardımcısı Birgit Peterson ve bir başka sosyal hizmet uzmanıyla Stockholm kent merkezinde gezinti yapıldı, biz katılımcılara kentle ilgili belli başlı bilgiler verildi ve kent merkezinde bulunan Nobel Müzesi ziyaret edildi. Akşama doğru ise Birgit Peterson ve diğer sosyal hizmet

uzmanıyla birlikte, CİF üyelerinden Birgitta Holm'un evine götürüldük ve orada hep birlikte akşam yemeği yedik. Yemekte CİF'in geçmişi ve günümüzdeki durumuyla ilgili tarafımıza bazı bilgilendirmelerde bulunuldu, ayrıca yemekte yerel alışkanlıklarımız ve yerel mutfağımızla ilgili konuşmalar yapıldı ve paylaşımlarda bulunuldu. Akşam geç saatlerde de diğer katılımcılarla birlikte kaldığımız pansiyona döndük.

11 Nisan Pazar günü ise biz katılımcılara Cif rehberleri tarafından belirtildiği üzere sabah saat 11 civarında kaldığımız odalar düzenlenerek boşaltıldı ve pansiyona yakın bir kafede yediğimiz öğle yemeğinin ardından saat 14:30 gibi beni ve diğer katılımcıları almak üzere gelecek host familyler beklenilmeye başlandı. Katılımcıların kalacakları aileler konusunu organize eden ve Türkiye'de iken mail yoluyla beni ve diğer katılımcıları bilgilendiren CİF rehberi Malin Sjöstedt'in de gelmesinin ardından kısa bir süre sonra tüm aileler bulduğumuz pansiyona geldiler. 1 hafta boyunca Stockholm'un Skarpnack semtindeki evlerinde beni ağırlayacak olan Sonntag ailesini oluşturan Jurissa, Kim, Gabriel ve Linda hep birlikte beni pansiyondan almaya gelmişlerdi ve diğer katılımcılarla ertesi gün buluşmak üzere vedalaşarak Sonntag ailesinin arabasıyla birlikte Skarpnack'e doğru yola koyulduk. Sonntag ailesinin Stockholm merkezinin dışında sakin ve düzenli bir semt olan Skarpnack'teki küçük bir bahçesi olan evlerine vardığımızda saat yaklaşık 16.00 olmuştu. Sonntag ailesinin iki çocuğu vardı bunlardan Gabriel 6, Linda ise 3 yaşındaydı, çocukların her ikisi de halen ana okuluna devam etmekteydiler. Kim reklamcılık işi ile uğraşırken Jurissa ise bir okulda sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmaktaydı. Akşam yemeğinin ardından Jurissa ve Kim ile farklı kültürler arası ilişkiler, müzikler, yemekler ve aile yapıları üzerine müzik eşliğinde sohbet ettik ve birbirimizi tanımaya çalıştık.

STOCKHOLM (12 NİSAN - 24 NİSAN 2010)

12 Nisan Pazartesi: Sabah saat 08:15'de Kim çocuklar Gabriel ve Linda ile birlikte diğer katılımcılarla ve Cif rehberiyle buluşacağımız şehir merkezine doğru gitmek üzere evden ayrıldık. Kim ile birlikte çocukları okuluna bıraktıktan sonra buluşma noktasına gitmek üzere metroya bindik ve ben buluşacağımız yerin bulunduğu metro istasyonunda indim. Buluşmamızın ardından rehberimiz Birgitta BEIJER ile birlikte Müslüman göçmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı Nacka Belediyesine gidildi. Burada öncelikle belediye binasındaki odada sosyal hizmet

uzmanları Karin ÖSTERLİNG ve Yeliz SANDELL tarafından bize İsveç'teki sosyal sistem ve Nacka Belediyesinin belli başlı hizmetleri hakkında yapılan sunum dinlendi. Öğleden sonra ise Nacka'da bulunan kütüphaneye gidildi, daha sonrasında ise kilise ile caminin bir arada bulunduğu Tanrının Evi isimli merkeze son olarak da yine belediye sınırları içerisindeki Gençlik Merkezine (Rekresyon Kulübü) gidildi.

Nacka -Fiksatra kütüphanesi : Kütüphane sorumlusu Barbro Bolonassos bizi kütüphane hakkında bilgilendirdi. Genellikle göçmenlerin yaşadığı Nacka Belediyesindeki bu kütüphanede, Farsça, Ermenice, Arapça, Türkçe, Kürtçe ve pek çok farklı dil de çocuklara yönelik kitapların olduğu ve bu kütüphanenin, kütüphane özelliğinin dışında farklı kültürlerden çocukların da bir araya gelmesini sağlayan bir kurum olduğu görüldü.

Tanrının Evi: Bir rahip, bir imam ve bir sosyal hizmet uzmanının çalıştığı bu merkezde özellikle göçmen kadınlara ve göçmen çocuklara hizmet verildiği, öncelikle çevrede yaşayan halk tarafından tepkiyle karşılanan merkezin daha sonrasında ise işlevselleştiği kadınlara ve ailelere danışmanlık hizmeti verildiği, bununla birlikte merkez aracılığıyla farklı dinlerden insanların temas haline girdikleri bilgisi edinildi.

Gençlik Merkezi (Rekresyon Kulübü) : Bir spor öğretmeni ve ona yardımcı olan bir akran abi ile birlikte işletilen merkezde gençlerin çocukların birlikte zaman geçirmesi, oyun oynaması, sohbet etmesi, sosyalleşmesi ve bu şekilde kötü alışkanlıklardan ve suça yönelik davranışlardan uzak durmaya çalışmasının amaçlandığı öğrenilmiştir. Merkezdeki spor öğretmeni ve akran abi tarafından çocuklarla ve gençlerle diyalog kurarak, herhangi bir risk durumundan haberdar olunması halinde ilgili ailelerle ve Nacka Belediyesine bağlı sosyal hizmet uzmanlarıyla iletişime geçildiği ve çözüm yolları arandığı öğrenildi.

13 Nisan Salı: Sabah saat 09:30'da CİF rehberimiz Malin Sjöstedt ile buluşarak şehir merkezinde bulunan İsveç Parlamentosu ziyaret edildi. Burada rehber tarafından parlamento binasının bölümleri bize tanıtıldı ve İsveç Parlamentosunun tarihsel gelişimi ve mevcut yapısı hakkında bilgi verildi. Öğlene doğru ise rehberimizle birlikte Kültür merkezine (Kulturhuset) gidildi ve öğle yemeği yenildikten sonra rehberimizden ayrılarak öğleden sonra programımızın boş olması da değerlendirilerek diğer katılımcılardan Silvia, Sara ve Lisimaco ile birlikte İskandinav toplumuyla ilgili tarihi ve kültürel eşyaların sergilendiği Nordik Müzesine gidildi.

14 Nisan arşamba: Sabah saat 08:45’de her zamanki gibi Stockholm’un merkez metro durağı T.Centralen’de buluşularak o günkü Cif rehberlerimizden Monica Harder ile birlikte “Glasade Gangen” isimli zihinsel engelli bireylere yönelik hizmette bulunan merkeze gidilmek üzere metro aracıyla yola çıkıldı. Bu merkezin bulunduğu yerdeki metro istasyonunda daha önceden kendisi de Cif programıyla ve ayrıca turist olarak Türkiye’ye gelmiş olan sosyal hizmet uzmanı Pia Sandlin tarafından karşılındık ve kısa bir yürüyüşün ardından merkeze vardık. Ankara’daki Saray Rehabilitasyon Merkezinde kalan down-sendromlu müracaatçıların çalıştığı Cafe-Down’un oldukça büyük ve geliştirilmiş bir versiyonu olan bu merkezde eğitici ustaların da gözetiminde büyük çoğunluğu down-sendromlu olan bireyler tarafından çok çeşitli üretim faaliyetlerinin yapıldığı görüldü. Özellikle merkezin büyük bir restoranı andıran biriminde çalıştıkları mutfağı ziyaret ettiğimiz genç ve yetişkin down-sendromlu bireylerin sistemli bir şekilde ama bir o kadar da mutlu olarak yaptıkları çalışmaları görmek ve sonrasında onların her birinin mutfakta tek tek katkı sunması sonucu meydana gelmiş yemekleri ve yiyecekleri yemek sevindirici ve umut verici olmasının yanında bir o kadar da karın doyurucuydu. Ziyaretimizde bu merkezdeki restoranın ayrıca çevredeki pek çok insan tarafından da öğle yemekleri için kullanıldığı, bunun yanında yine aynı merkezdeki down-sendromlu bireyler tarafından yapılan rek, kek, pasta tarzı ürünlerin yine kendileri tarafından ambalajlandığı ve çevredeki alışveriş merkezlerine satıldığı öğrenilmiş ve pasta, kek gibi ürünlerin n yapım aşaması yerinde görülmüş ve mekanla ilgili bilgi alınmıştır.

Öğleden sonraki programımız doğrultusunda yine Cif rehberlerimizle birlikte Stockholm İl Meclisine bağlı olan ve engelli birey ve engelli ailelerine yönelik danışmanlık, yardım, tedavi ve rehabilitasyon hizmeti verilen kuruma gidildi ve burada engelli bireylere yönelik bir film gösterimi izlenildi. Daha çok engelli ailelerini yönlendirme ve danışmanlık yapma işlevi olan bu kurumda çalışan sosyal hizmet uzmanları tarafından kurumdaki odalar biz katılımcılara gezdirildi. Kurumdaki odaların i dekorasyonunun genel olarak kuruma bir ev atmosferi sağladığı gözlemlendi.

15 Nisan Perşembe: Sabah saat 09:30’da yine merkez metro durağı T-Centralen’de buluşularak günün Cif rehberleri Birgit Petterson ve Birgitta Holm ile birlikte sokakta kalanlar

için barınma ve bakım hizmeti veren “**Grimman**” isimli kuruluşa gidildi. Saat yaklaşık 10:00 gibi varılan kurumda çalışanlar dışında herhangi bir kimsenin bulunmadığı kurumun fiziksel olarak kalacak olan kişilere iyi olanaklar sunduğu görüldü. Bize kurumu anlatan görevlilerden kurumun çoğunlukla soğuk havalarda ve kış aylarında evsizler tarafından kullanıldığı, açık kapı sisteminin bulunduğu, gündüz saatleri dışında kurumda en az bir görevlinin bulunduğu, kurumun genel olarak barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlara yönelik olduğu öğrenilmiştir.

Öğleden sonra ise Bağımlılık ve Akıl Hastalıklarına yönelik hizmet veren bir merkeze gidildi. Merkezde bize psikiyatri bölümünde çalışan bir doktor tarafından eşlik edildi. Yapılan bilgilendirmelerde merkezin çoğunlukla ergen ve gençlere yönelik hizmet verdiği, madde kullanımı ve intihar girişimi deneyimi olan gençlerin de merkezde bulunduğu anlatıldı. Kurumda yatılı olarak kalan gençlerin bulunduğu ve kurumda Sistemik Aile Terapisi uygulandığı öğrenildi. Bize yapılan açıklamaların ardından kurumun içerisini gezdik. Kurumun fiziksel koşullarının İsveç’te bulunan hemen hemen her kurum gibi oldukça elverişli olduğu, çalışanların sayıca oldukça fazla olduğu, bununla birlikte hastaların kaldıkları oda dışında birlikte vakit geçirebilecekleri oturma odası, sohbet odası gibi alanların da mevcut olduğu gözlemlendi.

16 Nisan Cuma: Sabah erken saatlerde kalkarak akşam yapılacak olan Kültürel parti de kendi ülkeme özgü bir yiyecek yapmam için bana temin edilen yiyeceklerle birlikte kısır yapmak için işe koyuldum. Evin annesi olan Jurissa istediğim malzemeleri eksiksiz olarak almıştı. Kısırı, mutfağı da biraz kirleterek akşam yapılacak kültürel partide servis edilmeye hazır bir şekilde getirdikten sonra öğlen saat 12:00’de her gün toplandığımız yerde olabilecek şekilde evden ayrıldım. Saat 12:00 dolaylarında diğer katılımcılar ve Cif rehberi Birgitta Holm ile buluştuktan sonra birlikte Stockholm Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünü ziyaret için yola çıktık. Burada bizi geçen hafta Cuma günü tanıştığımız sosyal hizmet uzmanı Kristina Weinsjö ve yine üniversitede görevli olan Elisabet Karlsdottir karşıladı ve bizlere kısa bir sunum yapıldı. Sunumda sosyal hizmet eğitimi hakkında ve Nordik ülkelerindeki (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Grönland, Aland, Faroe Adaları) yaşlı bakım hizmetleri hakkında bilgilendirme yapıldı. Yapılan konuşmalarda sosyal hizmet lisans eğitiminin 3’5 yıl sürdüğü, ayrıca yüksek lisans eğitiminin 1’5 yıl sürdüğü, İngilizce olan yüksek lisans programında pek çok yabancı öğrencinin de eğitim gördüğü, yüksek lisans eğitiminin yaygınlaştığı bilgisi edinildi. Saat 15:00 gibi üniversiteden ayrıldım ve akşam yapılacak olan kültürel partide buluşmak üzere evlere

gidildi.

Kültürel Parti: Saat 18:00 gibi Sonntag ailesinin üyeleri, Jurissa, Kim, Linda ve Gabriel ile birlikte partinin düzenleneceği şehir merkezine gitmek üzere Skarpnack'teki evden ayrıldı. Kültürel partiye bütün katılımcıların birlikte kaldıkları ailelerin hemen hemen bütün üyeleri iştirak etmişti. Herkesin hazırladığı yöresel yiyecekler ve İsveç mutfağından leziz yemekler salondaki büyük masada servise hazır bir şekilde bırakıldı ve açık büfe olarak herkes dilediği yiyecekten tabağına istediği kadar koydu. Takip edebildiğim kadarıyla partide bulunan herkes tarafından yapılmış olduğum kısır denenmek üzere tabaklara koyuldu. İsveç'teki yemek malzemelerinin Türkiye'deki malzemelere göre farklılıklar göstermesi (salatalığın ülkemizdeki salatalığa göre çok büyük ve farklı bir tatta olması ve İsveç'te yemeklerde kullanılan salçanın bizim salçamıza göre daha sulu olması gibi) bununla birlikte benim de kısırı yaparken gereğinden fazla su eklemem nedeniyle, kısırın kıvamında ve tadında biraz eksiklik buldum. Buna karşın partide bulunanlar tarafından yaptığım kısırın beğenildiği tarafıma iletildi. Yemeklerin yenilmesinin ardından katılımcılar tarafından sunumlar alfabetik sıralamaya göre yapıldı. Sunumlar diğer katılımcılar tarafından ağırlıklı olarak kültürel ve turistik konulara ve görsel materyale bağlı olarak yapılırken ben Türkiye'deki aile mahkemelerinin işleyişi ilgili kısa bir sunum yaptım, sunumum öncesinde ise dinleyicilere Türkiye'deki turistik bölgelerle alakalı pek çok farklı broşür dağıttım. Sunumların ardından herkes birbirine karşılıklı iyi dileklerde bulunduktan sonra katılımcı arkadaşlarla pazartesi günü tekrar görüşmek üzere vedalaştık ve Sonntag ailesi ile birlikte yeniden Skarpnack'e dönmek üzere yola koyulduk.

17 Nisan Cumartesi – 18 Nisan Pazar: Sabah erken saatlerde kalktıktan sonra Sonntag ailesiyle birlikte son kahvaltımızı yaptık ve Stockholm'de beni ağırlayacak olan 2.aileye gitmek üzere bütün aile üyeleriyle birlikte evden ayrıldık. Stockholm şehrinin merkezindeki Medborggarplatens semtinde oturan Pia Hallin ve Ernst Hollander çiftinin ikamet ettiği apartmanın önünde bizi bekleyen Pia ile tanıştık, Sonntag ailesinin üyeleriyle vedalaşmamızın ardından araçtan bavulumu alarak Pia ile birlikte 1 hafta boyunca konaklayacağım eve girdim. Bir apartman dairesi olmasına karşın iki kattan oluşan evde Ernst ve Pia birlikte yaşamaktaydılar.

2 çocuğu olan çiftin küçük çocuğu Anton Stockholm dışında bir üniversitede psikoloji öğrencisi iken mimar olan büyük çocukları Emilia'nın ise Stockholm'de ailesinden ayrı olarak yaşamakta olduğunu öğrendim. Ekonomist olan Ernst, Stockholm dışındaki Gavle Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmakta iken sosyal hizmet uzmanı olan Pia ise Belediyeye bağlı bir sosyal hizmet kurumunda çalışmakta idi. Pia'nın çoğunlukla aile sorunları, evlat edinme ve koruyucu ailelikle ilgili vakalarla çalıştığını öğrendim. Evdeki ilk günümüzde evde bulunan ve tanıştığımız Anton ve Ernst'in ayrılmasıyla birlikte Pia ile beraber öğle yemeğimizi yedik. Yemeğin ardından Pia ile evden ayrılarak akşam saatlerine kadar birlikte Stockholm merkezindeki adacıkların çevresinde dolaştık. Bu güzel gezimiz sırasında Doğu Asya ülkelerinden eserler sunan "Östasiatiska" isimli müzedeki sergileri inceledik. Pia ile yaptığımız bu doyurucu gezinin ardından akşam yemeğimizi yedikten sonra günün yorgunluğunu atmak için muhabbet ettik. Pia ve Ernst yarın yapacağımız gezi için beni bilgilendirdi.

18 Nisan Pazar günü ise Pia ve Ernst ile birlikte şehir merkezinden kiraladıkları araba ile birlikte Stockholm yakınlarında dolaştıktan ve kısa mesafeli bir kır gezisi yaptıktan sonra akşam yemeğinden önce eve dönüldü, akşam yemeğinde Pia ve Ernst'in bir aile dostları da gelmişti. Hem yemek yiyip hem de Türkiye'deki siyasi durumlar üzerine yaptığımız hoş sohbetin ardından Pia ve Ernst'in dostlarını yolcu ettik. Kısa bir süre daha Ernst ve Pia ile sohbet ettikten sonra ertesi gün yeniden başlayacak olan kurum ziyaretlerine hazır olmak üzere odama gittim.

19 Nisan Pazartesi: Stockholm'deki 2.haftamızın ilk gününde yine her zamanki buluştuğumuz yerde diğer katılımcılarla ve rehberimiz Margit Hasselgren ile saat 09:15'de buluşarak Blackebergsbacken'deki küçük bir kliniği ziyaret ettik. Klinikte bizi sosyal hizmet uzmanı ve aynı zamanda aile terapisti olan Monica Hedenbro karşıladı. Monica Hedenbro çocuk gelişimi ve aile tedavi programlarında bir perspektif konulu bir sunum yaptı bizlere. 0-2 yaşındaki bebeklerin anne ve babalarıyla birlikteyken ve onlardan ayrı olarak tek başlarına iken kameraya alındıkları, tepki ve davranışlarının gözlemlendiği ve çiftlerle ayrı ayrı ve çift olarak görüşmeler yapıldığı video görüntüleri izlendi. Bu video sisteminin özellikle çocukların küçük yaşlarda yaşadıkları gelişimsel problemlerin en erken dönemde belirlenebilmesi amacıyla kullanılan bir teknik olduğu öğrenildi. Öğleden sonra herhangi bir kuruma gidilmeyeceği için diğer katılımcılardan Lisimaco, Sara ve Silvia ile birlikte trenle Stockholm'e bağlı küçük ve tarihi

yerleşim yeri olan Sigtuna'ya gezme amaçlı olarak gidildi. Akşam saat 7 civarlarında Sigtuna'dan ayrılındı ve Stockholm'un merkezine gelince herkes kaldığı eve gitmek üzere ayrıldı. Akşam yemeğinde de Pia, Ernst ve kendilerinden ayrı yaşamakta olan kızları Emilia ile birlikte akşam yemeği yendi ve sohbet edildi.

20 Nisan Salı: Cif rehberleri Carl-Henric ve Leena Guste ile birlikte sabah yapılan kurum incelemesinde genç suçluluğu için çalışma yapan bir merkeze gidildi. Emniyet kurumunda bir sosyal hizmet birimi kurulmasıyla oluşan merkezde çok sayıda sosyal hizmet uzmanının birlikte çalıştığı, birimin polis müdürlüğü içerisinde bir yapı olmakla birlikte kendi iç işleyişinin orada çalışan meslek elemanlarınca düzenlendiği öğrenildi. Merkezde mevcut olan mobil ekiplerin gün boyu belirli saatlerde gezdiği, mobil ekipte sosyal hizmet uzmanlarıyla birlikte yaşları 18-20 arasında değişen gençlerin de bulunduğu öğrenilmiştir. Merkezde çatışma eğitimi, alan çalışması, birlikte çalışma eğitimi gibi eğitimlerin verildiği bilgisi de alınmıştır. Aynı gün öğlen bölümünde ise anne-babalar, çocuklar ve genç yetişkinler için hizmet veren Hamnen isimli merkeze gidilmiştir. Hamnen isimli merkezin daha çok bir toplum merkezi gibi bir işlevinin olduğu bunun yanında ailelere yönelik hizmetlerinin bulunduğu öğrenilmiştir.

21 Nisan Çarşamba: O günkü rehberimiz Barbro Mettel ile saat 09:30 gibi buluşarak **Radde Barnen / Save the Children** isimli merkeze gidildi. Merkezde bize Ola Mattson isimli bir sosyal hizmet uzmanı tarafından eşlik edildi. Merkezin genel amacının İsveç'teki ve İsveç dışındaki çocukların karşılaştığı problemlerle ilgili sosyal ve psikolojik destek sistemlerini harekete geçirmek olduğu, kurumda sosyal hizmet uzmanlarının yanında psikolojik destek amaçlı olarak psikolog ve klinik psikologların da çalıştığı, çocuğa yönelik cinsel istismar olaylarının yanında göçmen çocuklar ve madde kullanımı olan çocuklar gibi pek çok risk altındaki çocuk grubuna yönelik hizmet verildiği öğrenilmiştir.

Aynı gün öğle yemeğinin ardından Stadshuset isimli Belediye Sarayına gidildi. Şehrin merkezinde bulunan bu tarihi binanın Nobel ödül törenlerine ev sahipliği yaptığı öğrenildi. Stadshuset gezimizin bitmesinin ardından rehberimizle ayrılarak katılımcılardan Lisimaco, Sara ve Silvia ile birlikte Gamlastan civarındaki bir restorana gidildi ve birlikte akşam yemeği yenildi ve sohbet edildi.

22 Nisan Perşembe: Saat 08:15'de rehberimiz Frida Olgun ile gerçekleşen buluşmanın

ardından Stockholm şehir merkezinin biraz dışında kalan ve aile içi şiddete maruz bırakılan kadınlar için sığınma evi ve kriz merkezi işlevi gören bir kuruma gidildi. Kriz merkezinde kadınların geçici süreli olarak kaldığı sonrasında kadınların başka bir kuruma yönlendirildiği öğrenildi. Bunun dışında bazı kadınların ayrı ev tutmaları için maddi olarak desteklendiği, çocuğu olan kadınların çocuklarının eğitimleri, bakımları ile ilgili de kurumda bulunan sosyal hizmet uzmanları tarafından kadınlara bilgilendirici çalışmalar yapıldığı öğrenildi.

Öğle yemeğimizin ardından rehberimiz Birgitta Beijer İsveç'in en yoksul kesimleri olan Tensta ve Rinkeby'de ve genel olarak da tüm İsveç'teki mülteci ve sığınmacılara hizmet veren bir merkeze gidildi. Kurumda bize sosyal hizmet uzmanı Goran Raby tarafından eşlik edildi. Oldukça yoğun bir iş temposu olan merkezde, mülteci ve sığınmacılara, iş bulma sorunları, sağlık sorunları ve ekonomik sorunları gibi pek çok sorun alanında danışmanlık hizmeti verildiği öğrenildi. Bu merkeze yaptığımız ziyaretin ardından rehberimiz Birgitta Beijer'in de bize tavsiyesiyle çok sayıda Türk, Kürt, Arap ve Afrikalı göçmenin yaşadığı Rinkeby'e gittik. Rinkeby'e yapılan çarşı gezisinde Türkiye'den gelmiş pek çok Türk ve Kürt göçmen ile tanışıldı.

23 Nisan Cuma: Programın ilk bölümünün Stockholm'deki son gününde rehberlerimiz Birgitta Beijer ve Irene Schmild ile birlikte 08:30'da gerçekleştirdiğimiz buluşmanın ardından genç bireyler için Multi Sistemik terapi veren bir merkeze gidildi. Daha çok aileleriyle sorun yaşayan ve madde kullanım sorunu olan gençlerle çalışılan merkezde pek çok terapi modelinin bir arada kullanıldığı bir sistemin benimsendiği öğrenildi. Saat 11:00 gibi diğer katılımcılarla ve rehberlerle birlikte programın ilk bölümünün genel bir değerlendirmesi yapıldı. Öğle yemeğinin ardından geçirdiği rahatsızlık nedeniyle programın bundan sonraki kısmına devam edemeyecek olan Hindistanlı katılımcı Priya ile vedalaştık. Öğleden sonra ise diğer katılımcılar Sara, Silvia ve Lisimaco ile birlikte güneşli havanın da verdiği mutlulukla Stockholm merkezinde çevre gezisi yapıldı. Akşam ise Pia ve Ernst ile birlikte kızları Emilia'nın da katılımıyla birlikte çok güzel bir Stockholm manzarası olan bir kafe restorana gittik. Biraz bir şeyler yiyip içtikten sonra Emilia ile ayrılarak Pia ve Ernst ile birlikte uluslararası bir müzik festivali kapsamında olduğunu öğrendiğim bir konsere gittik. Konserde Ortadoğu, Balkanlar, Afrika ve Latin Amerika'dan etnik müzik yapan pek çok grubun canlı performanslarını izleme şansı elde etmiş oldum. Akşam geç saatlerde de son gecemi geçireceğim eve varmış olduk.

24 Nisan Cumartesi: Programın ikinci bölümünü geçireceğim Vaxjö'ye gitmek üzere tren istasyonuna gitmek için sabah 10:00 gibi Pia ve Ernst ile vedalaşarak evden ayrıldım. Malmö'ye gidecek olan Silvia ile birlikte aynı trene binerek saat 11:00 sularında 2 hafta sonra tekrar dönmek üzere Stockholm'den ayrıldım. Saat 14:00 gibi Vaxjö'ye vardığımda tren istasyonunda beni Vaxjö'deki Cif koordinatörü sosyal hizmet uzmanı Sune Carlson ile bir hafta boyunca beni ağırlayacak olan ailedeki anne Anette Logeke ve baba Svante Logeke birlikte karşılamışlardı. Sune bana beni Vaxjö'deki programla ilgili ayrıntılı bir şekilde bilgilendiren dosyayı ve Vaxjö'de kullanmam üzere otobüs kartını vererek Pazartesi günü görüşmek üzere aramızdan ayrıldı. Anette ve Svante ile birlikte şehir merkezinde bulunan evlerine gittikten sonra 1 hafta boyunca kalacağım oda bana gösterildi ve eşyalarımıyla birlikte odaya yerleştim. Sosyal hizmet uzmanı olan Anette'nin bir sosyal hizmet kuruluşunda mahkemelerden gelen ve amirleri tarafından kendisine yönlendirilen velayet ve evlat edinme dosyalarına baktığını öğrendim. Eşi Svante ise makine mühendisi olarak çalışmaktaydı. Svante ve Anette'nin Hannes (15), Noah (14) ve Isac (12) isiminde 3 erkek çocukları bulunmaktaydı. Svante ve Anette ile birlikte evde yaptığımız sohbetin ardından öğle yemeğini yedik ve daha sonrasında Vaxjö'de bir çevre gezisi yapmak üzere evden ayrıldık. Smalland bölgesinde bulunan, İsveç'in 21 idari bölgesinden Kronoberg iline bağlı olan ve ayrıca bu ilin yönetim merkezi olan 80 bin nüfusa sahip Vaxjö şehrinin merkezinde bulunan göl çevresinde yaptığımız güzel geziden sonra tekrar eve döndük. Akşam Isac ve Noah ile tanışmama karşın kampta bulunan ailenin büyük çocuğu Hannes ile tanışamadım.

25 Nisan Pazar: Yaptığımız sabah kahvaltısının ardından biraz sohbet ettikten sonra Vaxjö ve çevresinde bulunan ve sergi döneminde olduğu söylenen cam fabrikalarına gitmek üzere Anette ve Svante ile birlikte arabayla evden ayrıldık. Yemyeşil olan ve çevresinde onlarca göl bulunan Vaxjö'de doğadaki insana huzur veren seslik eşliğinde bölgenin en önemli cam fabrikalarından birine ulaşıldığında durduk ve camın yapılışını izlemek için bir cam atölyesine girdik. Ardından çevredeki cam malzeme satan mağazaları ziyaret ettik. Öğle yemeği için bir şeyler yedikten sonra yine arabayla çevre yerleri gezdik ve akşama doğru ailenin büyük çocuğu olan Hannes'i almak üzere arkadaşlarına ait bir çiftlik evine gittik. Orada da biraz zaman geçirdikten sonra Hannes'i de almak üzere Vaxjö'ye dönmek üzere oradan ayrıldık.

26 Nisan Pazartesi: Sabah saat 9 dolaylarında kalkarak, kahvaltayı yapmamın ardından

Anette'nin tarif ettiği şekilde ve koordinatör Sune'nin hazırlamış olduğu elimdeki program rehberinden de yararlanarak Vaxjö Belediye binasına gittim. Burada orada görevli Johan Thorsell tarafından bana şehri tanıtan kısa bir sunum yapıldı. Şehrin Avrupa'nın en yeşil şehri iddiası ile kendisine bir politika belirlemeye çalıştığı, çevre politikalarının ve kent içi çalışmalarının bu yönde oluşturulduğunu öğrendim. Bu sunumun ardından belediye binasının hemen karşısında bulunan kent kütüphanesine gittim, burada bana görevli Helene Stenow tarafından eşlik edildi. Oldukça güzel düzenlenmiş olan kütüphanenin, kütüphane olma özelliğinin dışında insanların bir araya gelip vakit geçirdikleri, sohbet ettikleri, çeşitli tartışmalar düzenledikleri çok yönlü sosyal bir mekan olarak da kabul edileceğini gördüm. Kadınlar için düzenlenmiş sohbet, tartışma odaları, bunun dışında çocuklara göre dekore edilmiş, tartışma ve etkinlik bölümleriyle bir kütüphaneden çok daha fazlasına sahip bu mekana Sune'nin de gelmesiyle Helene Stenow ile vedalaştık ve öğle yemeğimizi yedikten sonra saat 13:30'da Sune'nin çalıştığı kurumdaki bir sosyal hizmet uzmanıyla görüşmek üzere oradan ayrıldık.

Velayet ve evlat edinme dosyalarıyla, bunun yanında arabuluculuk dosyalarıyla ilgilenen Sune'nin çalıştığı iş yerinde görüştüğümüz sosyal hizmet uzmanı Elisabeth Risadel ile Vaxjö'deki sosyal hizmetlerin genel durumu hakkında ve aile ve çocuk hizmetleri hakkında görüştük. İsveç'te çocuk veya aile mahkemelerinin bulunmadığı, bunların yerine genel mahkemelerin bulunduğunu öğrendim. Boşanma davalarına bakan genel mahkeme hakiminin uzman görüşü istediğinde dosyayı belediyeye bağlı sosyal hizmet kurumuna gönderdiği buradaki süpervisörün de bunu bir sosyal hizmet uzmanına yönlendirdiği, dosyaya bakan sosyal hizmet uzmanının bu süreçte hiç temas kurmak durumunda olmadıkları bilgisi edinildi. 80 bin nüfuslu Vaxjö'de 300 civarında sosyal hizmet uzmanının çalıştığı, Vaxjö'de ayrıca Vaxjö Üniversitesi ile Kalmar Üniversitesinin 2010 yılı birleşmesinden oluşan Linne Üniversitesine bağlı bir sosyal hizmet bölümünün de bulunduğu öğrenildi.

Elisabeth Risadel ile görüşmemiz bittikten sonra Sune ile daha sonraki günlerde programında gideceğim yerlere nasıl daha kolay gidebileceğim yönünde yaptığımız konuşmanın ardından günün programı sona erdi.

Saat 17:30 gibi Anette ile birlikte ailenin en küçük çocuğu olan Isac'i dans kursundan almak için arabayla evden ayrıldık. Isac'i eve bıraktıktan sonra da Anette ile birlikte bir çevre gezintisi yaptık ve bu gezinti sırasında 15 dakikalık bir yürüme mesafesinde olan ve bir sonraki gün gideceğim yeri de görmüş oldum.

27 Nisan Salı: Saat 09:30 gibi Vaxjö'de genellikle Arabic Gatan diye bilinen ve çoğunlukla Müslüman Afrikalı ve Arap göçmenlerin yaşadığı Dalbo semtindeki Aile Merkezi olarak adlandırılan kuruma gittim. Kurumda bana Helena Hjerterg, Veronica Jonasson ve Claudia Hernandez isimli sosyal hizmet uzmanları eşlik etti. Tek katlı küçük bir kurum olan merkezde çoğunlukla çocuklu kadınların çocuklarıyla birlikte kuruma geldikleri, çocuklar için günlük bakım hizmeti veren kurumun bu kurum bakımı sırasında çocukların annelerinin de kurumda bulunmaları şartını koyduğunu, kurumun kadınların çocuklarını bırakıp akşam aldığı bir kreşten ziyade çocuklu kadınların bir arada zaman geçirmesini destekleyen bir programının olduğu öğrenildi.

Öğle yemeğinin ardından saat 14:00'de Sune'nin çalıştığı merkeze gidildi. Sune, yaptığı sunumda genel olarak İsveç'teki velayet ve evlat edinme, arabuluculuk vakalarını ve yine İsveç'te yoğun bir şekilde gerçekleşen babalık davası vakalarını anlattı. Evlat edinme ve velayet davalarında süreç bakımından kurumsal işleyişte var olan bazı farklılıklardan kaynaklı küçük farklılıklar mevcut olsa da temelde Türkiye ile birbirine oldukça benzeyen bir yapının var olduğu bilgisi edinildi. Bunun yanında arabuluculuk vakalarının boşanma davası sonrasında gerçekleştiği ve çocukların anne ve babayla kişisel ilişkilerinin düzenlenmesine dair bir süreç olduğu öğrenildi. Babalık davası vakalarında ise İsveç'te pek çok çocuğun evlilik ilişkisi sonucu doğması nedeniyle çocuğun ve kadınların çocuk doğduktan sonra ve ilerleyen aşamada sorun yaşamaması için nüfusta baba isminin olması gerektiği, çocuğun biyolojik babası olan kişinin çocuğu reddetmesi durumunda sosyal hizmet uzmanı tarafından babayla görüşülerek ve ardından da babalık testi yapılarak, test sonuçlarının öğrenilmesi için test merkezine gönderildiği ve bu test sonucuna göre çocuğun nüfus işlemlerinin gerçekleştirildiği öğrenildi. Ayrıca yine dosya dağıtımının kurumdaki görevli süpervizör tarafından gerçekleştirildiği, ev incelemesine gitmek için sosyal hizmet uzmanlarının kurumun garajındaki araçlardan birini alabildiği bilgisi edinilmiştir.

28 Nisan Çarşamba: Öğlen saat 13:00'de yine Sune'nin iş yerinde buluştuktan sonra kurumdaki toplantı odasına geçtik. Kurumdaki çalışanların da katılımıyla oradaki sosyal hizmet uzmanlarına Türkiye'deki aile mahkemeleri, velayet vakaları, evlat edinme vakalarıyla ilgili soru-cevap ve karşılıklı tartışma şeklinde gelişen bir sunum yaptım. Sunumda Türkiye'de aile

mahkemesi olmasının orada çalışan sosyal hizmet uzmanları tarafından İsveç'te çalışan her sosyal hizmet uzmanı gibi olumlu karşılandığı, kendilerinin özel görevli aile mahkemelerinin olmayışından dolayı sorunlar yaşadıkları, ilerleyen aşamada bu sistemin faydalarını göreceğimiz ve değişimin zaman alsa da olumlu yönde gerçekleşeceği yönünde geri bildirimler aldım.

Sunumdan sonra Sune ile birlikte çoğunlukla eşinden boşanmış göçmen erkeklere yönelik hizmet veren bir **Mans Hot Line** isimli krize yönelik müdahale amaçlı olan bir merkeze gidildi. Burada bize Dante Espinosa isminde Şilili bir sosyal hizmet uzmanı tarafından rehberlik edildi. Dante Espinosa İsveç'te sosyal politikaların çoğunlukla kadınları korumaya yönelik hazırlandığını bu durumun da özellikle iyi düzeyde İsveççe bilmeyen, iyi bir işe sahip olmayan boşanmış göçmen erkekleri boşanma sonrasında sosyal destekten mahrum bıraktığını ve yalnızlaştırdığını, bunun devamında erkeklerin psikolojik sorunlarla karşılaşabildiği bu merkezin de bu erkekleri desteklemeyi ve sorunlarının çözümü yolunda yardımcı olmayı amaçladığını belirtmiştir.

29 Nisan Perşembe: Saat 08:30'da belediyeye bağlı çalışan sosyal hizmet kurumunun aile içi ve kadına yönelik şiddetle ilgili çalışan birimine gidilmiş ve burada bize koordinatör Monika Nielsen tarafından eşlik edilmiştir. Monika Nielsen Vaxjö'deki ve genel olarak İsveç'teki kadına yönelik şiddet vakalarından ve buradaki kadın sığınma evleri sisteminden bahsetmiştir. Honour Killing diye bilinen namus cinayetlerinin ve kadına yönelik şiddete en çok maruz kalan kesimin Afrika'dan gelmiş olan Müslüman göçmen kadınlar olduğunu belirten Monika Nielsen bu durumun İsveç'te yaşayanlar tarafından tedirginlikle karşılandığını belirtmiştir. Yapılan konuşmaların ardından daha sonra Monika Nielsen ile yaklaşık 5 dakika yürüme mesafesinde olan kadın sığınma evine gidilmiştir. Monika Nielsen bu sığınma evinde kalan kadınların kısa bir süre kalmasının ardından başka şehirlerdeki sığınma evlerine yönlendirildiklerini veya ayrı ev tutması için destek oldukları belirtmiştir. Kadın sığınma evinin genel olarak temiz ve düzenli olduğu, her odada banyo ve tuvaletlerin bulunduğu bununla birlikte ortak yaşam alanının da bulunduğu görülmüştür.

Öğle yemeğinin ardından **Bergendahlska Garden** isimli kuruma ziyarete gidilmiş ve kurumda bana Louise Nygren tarafından rehberlik yapılmıştır. Bu kurumun genellikle 16-20 yaş arasındaki gençlerin iş bulması, sosyalleşmesi için olduğu, kurumda gençler için rahat bir şekilde müzik çalışmaları ve sahne çalışmaları yapabilecekleri bir ortamın olduğu, buradaki gençlerin

pek çoğunun aynı zamanda üniversite öğrencisi oldukları öğrenilmiştir.

Akşam ise İsveçli bir kadın ile T.C. vatandaşı olan bir erkeğin Türkiye'den yaptıkları evlat edinme vakasıyla ilgili görüşmek üzere çiftin evine gittim. Çiftle evde yapılan görüşmelerde anne ve babası tarafından terk edilmiş olan ve Sakarya'da bir çocuk yuvasında kalan 2 erkek kardeşin 2004 yılında başlayan evlat edinme hikayelerinin uluslararası hukuktan kaynaklanan sorunlar ve İsveç'teki bir sosyal hizmet uzmanının olumsuz raporu nedeniyle yaklaşık 2 yıl geciktiği ve 2006 yılından beri İsveç'te yaşayan çocukların 1999 ve 2001 doğumlu olduğu, 1999 doğumlu olan büyük kardeşin Türkiye'de okula başlamasına karşın şu anda Türkçesinin çok sınırlı olduğu aynı şekilde küçük kardeşin de çok az bir Türkçe'ye sahip olduğu öğrenilmiştir. Çiftin çocukların İsveççe öğrenebilmesi için evde İsveççe konuştukları, bununla birlikte İsveç eğitim sisteminde başka bir ana dili olan çocukların o ana dilleriyle ilgili de ders aldıkları, bu nedenle çocukların şu anda aynı zamanda Türkçe derste gördükleri öğrenilmiştir. Çiftin bu evlat edinme sürecinde çok masraf yaptıkları, çok zorlandıkları, evlat edinme işlemleriyle ilgili olarak evlat edinmek isteyen insanları evlat edinmekten vazgeçirecek şeyler yapıldığı kendileri tarafından ifade edilmiştir.

30 Nisan Cuma: Sabah programında ilk olarak Aile Evi diye adlandırılan ve genellikle yeni anne-baba olmuş çiftlere aile ve çocuk konularında çeşitli eğitimler veren ve danışmanlık yapan bir merkeze gidilmiştir. Merkezde Lars Björlinger isimli sosyal hizmet uzmanı eşliğinde kurum gezilmiştir. Saat 10:30'da ise bu kurumun hemen üst katında yer alan **Höjden** isimli danışma merkezine gidilmiştir. Merkezde sadece Eva Dahlgren isminde bir sosyal hizmet uzmanının çalıştığı ve ayda sadece bir vaka ile çalıştığı ve aile dinamiklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi için günlük yaşantı içerisinde birlikte müracaatçıyla zaman geçirildiği öğrenilmiştir. Öğleden sonra programının boş olmasından yararlanılarak trenle Vaxjö'ye 1 saat uzaklıkta olan Kalmar şehrine gidilmiştir. Kalmar şehrinde ise akşam saatine kadar gezildikten sonra 1 Mayıs öncesinde yapıldığını öğrendiğim geleneksel yürüyüşe katılmak amacıyla Anette ve Svante ile Vaxjö'de buluşuldu. Meydana kadar ellerinde ateşlerle çocukların yürümesinin ardından Belediye Başkanının ve Üniversite rektörünün topluluğa yaptığı konuşmalar Anette'nin yaptığı çeviriler ışığında takip edildi. Daha sonra şehir korusu tarafından marşlar söylenildi ve akşam saatlerinde son gecemi geçirmek üzere Vaxjö'deki ilk ailemin evine gidildi.

1 Mayıs Cumartesi: Yapılan sabah kahvaltısının ardından Anette ve Svante ile birlikte 1

Mayıs kutlamalarının yapıldığını söyledikleri göl çevresindeki alana gidildi. Kutlamalar eşliğinde binlerce insan göl çevresinde piknik yapıyor, yetişkin kadın, yetişkin erkek, yaşlı ve çocuk kategorilerinde binlerce insan göl çevresinde finiş çizgisine varabilmek için koşuyorlardı. Eve dönerken Sosyalist bir grubun Vaxjö'deki ana caddenin bir yan sokağındaki 1 Mayıs gösterisini de izledikten sonra oradan ayrıldık.

Öğleden sonra ise çantamı hazırlayıp evdeki çocuklar ile 1 hafta sonraki toplantıda görüşmek üzere vedalaşmamın ardından Anette ve Svante ile birlikte Vaxjö'deki 2. Stockholm'deki 4. ailem olan Sonka ailesinin Vaxjö'nün şehir merkezinden uzakta olan evine gittik. Evde sosyal hizmet uzmanı olan ve Anette ve Sune ile aynı alanda çalışan Gunilla Isakson mühendis olan eşi Reiko Sonka ve 18 yaşındaki küçük oğulları Erik Sonka birlikte kalıyorlardı. Öğrendiğime göre 3 çocuğu olan çiftin büyük oğlu olan 23 yaşındaki Emanuel Sonka Paris'te, ailenin ortanca çocuğu ve tek kızı olan 21 yaşındaki Linnea ise Stockholm'de öğrenci olarak yaşıyordu. Sonka ailesi ile tanışmamızın ardından Logeke çifti ile gelecek haftaki toplantıda görüşmek üzere vedalaştım ve eşyalarımıyla birlikte bana ayrılan bir odaya yerleştim.

2 Mayıs Pazar: Yapılan sabah kahvaltısının ardından Reiko ve Gunilla ile birlikte arabayla Vaxjö çevresinde bulunan içinde çeşitli küçük müzeler barındıran ve içinden akarsu geçen Husaby isimli bir yere gittik. Vaxjö'ye döndükten sonra Gunilla ve Reiko ile birlikte eve hemen 50 metre mesafedeki gölün kenarında ateşte pişirdiğimiz sosisleri yiyerek karnımızı doyurduk.

3 Mayıs Pazartesi: Sabah 09:00'daki ilk kurum ziyaretinde **Undomsgruppen** isimli gençlik sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapan bir merkeze gidildi. Lennart Anderson isimli sosyal hizmet uzmanı eşliğinde kurum gezildi. Kurumun gençler için arabuluculuk çalışmaları yaptığı bunun yanında gençlerle ilgili sorun önleyici çalışmalar ve destekleyici programlar hazırladığı öğrenildi.

Öğleden sonra ise **Sirius and Glimten** isimli merkeze gidildi. Kurumun tanıtımı için sosyal hizmet uzmanı Susanne Jansson'ın rehberlik ettiği merkezde alkol problemi olan ve ebeveyn şiddeti deneyimi olan çocuklarla grup çalışması yapıldığı öğrenildi.

Günün ziyaret edilen son kurumu olan **Kampen**'de genellikle ailesiyle yaşadığı problemler nedeniyle kendine zarar verme girişiminde bulunmuş 16-20 yaş arası çocuk ve genç grubunun kaldığı öğrenildi. Jimmy Hammarström isimli sosyal hizmet uzmanıyla yapılan görüşmede

kurumda 8 adet sosyal hizmet uzmanı bulunduğu, kurumda en fazla 3 çocuğun birden kalabildiği çocukların hepsinin kendisine ait birer odası olduğu, bunun yanında ortak kullanım alanlarının da mevcut olduğu öğrenildi. Kurumda kalan çocukların daha sonra kurum dışında ayrı evlere çıktığı, çocukların durumlarının bu evlerde de sosyal hizmet uzmanları tarafından takip edildiği öğrenildi.

4 Mayıs Salı: Sabah 10:00'da özel bir aile danışma merkezi ziyaret edildi. Bu ziyarette Bodil Nissen Akerdahl isimli bir aile danışmanı tarafından kurumla bilgi bilgi verildi. Kurumun çiftler arasında yaşanan sorunlarla ilgili danışmanlık hizmeti verdiği öğrenildi.

Öğleden sonra ise **BUP** adı verilen çocuk psikiyatri kliniği ziyaret edildi. Kurumda yapılan çalışmalar, çocukların kaldığı odalar, tedavi odaları ziyaret edildi.

Akşam 17:00-18:00 arasında ise koordinatör Sune ve evlerinde kaldığım Gunilla ile birlikte İsveç'te çok yaygın olan ve özellikle kadınlar arasında çok yaygın olan dans ve spor karışımı bir etkinlik olan Friskis and Sveltis'e katıldım. Zaman zaman oldukça yorulmama karşın 1 saat boyunca yapılan etkinlikten eğlendim.

5 Mayıs Çarşamba: Sabah 08:00'de Sune'nin Linne üniversitesinde çalışan ve kendisi gibi sosyal hizmet uzmanı olan eşiyle buluşulduktan sonra Linne Üniversitesinde geçildi. Barbro tarafından bana sosyal hizmetler bölümü gezdirildi ve genel olarak üniversite hakkında bilgi verildi. Saat 09:15'de uluslararası master programındaki Jesper Johansson isimli bir akademisyenin verdiği İsveç'te Sosyal Refah Politikaları isimli bir derse girdim. Öğleden sonra ise üniversitedeki öğrencilerin problem ve sorunlarıyla ilgili olan sosyal hizmet ofisine gittim. Burada bana rehberlik eden sosyal hizmet uzmanı Göran Larsson'dan İsveç'te genel olarak öğrencilerin alkol ve madde bağımlılığı problemi olduğunu ve yapılan çalışmaların bu problemleri gidermeye yönelik olduğunu öğrendim

6 Mayıs Perşembe: Röda Korset isimli kuruma yapılan ziyarette Vibeke Hylthen Cavallius isimli görevli tarafından kurum tanıtımı yapıldı. Dünyada Red Cross, Türkiye'de Kızılay olarak bilinen tarzda bir kurum olan Röda Korset acil afet durumları, salgınlar, toplu , ölüm olayları dışında ayrıca bir toplum merkezi gibi de çalıştığı, kurumda özellikle göçmenlere, kadınlara ve çocuklara yönelik eğitimler verildiği, danışmanlık yapıldığını öğrendim.

Öğleden sonra ise **Panncentralen** isimli kuruma gidildi, Panncentralen'de genellikle kadınlar arası sohbet gruplarının bulunduğu, bunun yanında kurumda iş bulma konusunda kadınların desteklenildiği ve mesleki yönlendirmelerde bulunduğu öğrenildi.

7 Mayıs Cuma: Günümün akşam toplantısına kadar boş olması nedeniyle sabah çok erken saatlerde trenle Vaxjö'ye 2'5 saat mesafede olan Kopenhag'a gittim. Kopenhag'dan akşam üzeri ayrılarak akşam yemeği için bir restaurantta toplanmış olan koordinatör Sune eşi Barbro, Logeke çifti ve çocukları Hannes, Noah, Isac, ve Sonka çifti ile çocukları Erik'e katıldım. Hep birlikte yenilen yemeğin ardından yapılan güzel muhabbetler sonrasında Logeke ailesiyle ve Sune'nin eşi Barbro ile vedalaşarak son gecemi geçirmek üzere Sonka ailesiyle birlikte evlerine gittik.

8 Mayıs Cumartesi: Sonka çifti ve Sune Carlson ile tren istasyonunda vedalaşmamın ardından Stockholm trenine bindim. Malmö'den trene binmiş olan Silvia ile birlikte birbirimize geçirdiğimiz zamanları, tanıdığımız insanları ve gezdiğimiz yerleri ve kurumları anlatarak Stockholm'e vardık. Stockholm İstasyonunda bir Cif rehberi tarafından karşılandık, Sara ve Lisimaco'yu da bulduktan sonra otobüsle Nacka Belediyesinde bulunan pansiyona gittik ve burada 2 gece boyunca kalacağımız odalarımıza yerleştik.

Cif İsveç Başkanı Margot Bandman ve Birgitta Petterson'un da gelmesiyle birlikte akşam geç saatlere kadar sürecek uzunca bir program değerlendirmesi yaptık. Genel olarak ben ve diğer katılımcılar tarafından programdan duyulan memnuniyet dile getirildi. Bunun yanında çok küçük olan eksiklikler de belirtildi.

9 Mayıs Pazar: Gündüz diğer katılımcılardan Sara ile birlikte Stockholm şehir merkezinde son kez gezdikten sonra saat akşam üzeri 5 gibi veda yemeği için Nacka'daki pansiyona geri döndük. Veda yemeğine bize program boyunca rehberlik eden çok sayıda sosyal hizmet uzmanı da katılmıştı. Yemekten sonra biz katılımcılara katılım belgelerimiz verildi ve İsveç ile ilgili hediyeler verildi. Bizler de katılımcılara ülkelerimizle ilgili küçük hediyeler verdik ve akşam saatlerinde bütün Cif İsveç üyeleri ile vedalaştık.

10 Mayıs Pazartesi: Sabah saatlerinde ilk olarak Silvia'nın ayrılması ve öğlene doğru

Sara'nın da bize veda etmesinin ardından pansiyondan en son ayrılacak olan Lisimaco'yu ardında bırakarak, havaalanına gitmek üzere pansiyondan ayrıldım. Saat 17:00 uçağı ile Frankfurt aktarmalı olarak İstanbul'a uçmak üzere yola çıktım.

İstanbul'a Varış: 10 Mayıs'ı 11 Mayıs'a bağlayan gece 1 ayı aşkın bir zamandır ayrı olduğum Türkiye'ye yeniden dönmüştüm. Bavulumu alarak arkadaşlarıma gitmek üzere Atatürk havalimanından ayrıldım.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

8 Nisan – 10 Mayıs 2010 tarihleri arasında CİF programı kapsamında bulunduğum İsveç'te gerek sosyal hizmetle ilgili gerekse de İsveç sosyal yaşamı ile ilgili yerinde bilgi edinme olanağını elde ettim.

30'un üzerinde kurum gezdiğim bu programın oldukça yoğun ve yorucu olduğu ancak bu yoğun tempoya karşın doyurucu bir yönünün olduğunu düşünmekteyim. Yaklaşık 1 aylık bir sürecin hafta sonları haricinde neredeyse gün gün planlanmış olduğu İsveç-Cif programında kurum gezileri anlamında eksik bulduğum kurumlar cezaevi ve okullar oldu. Bir cezaevi ve okul ziyareti dışında neredeyse her türlü kurumu içerisinde barındıran bu program sürecinde –özellikle Stockholm'de olduğum dönemde- kişisel olarak ilgimi çeken kurumların yanında, hiç ilgimi çekmeyen kurumlar da oldu. Özellikle Stockholm'deki Nacka Belediyesinde mevcut olan “Tanrının evi”, “Gençlik Merkezi” ve “Fiksastra Kütüphanesi” olarak adlandırılan kurumlar ile Vaxjö'deki “Mans Hot Line”, “Bergendahlska Garden” isimli kurumlar özgün olduğunu düşündüğüm kurumlar oldular. Kilise ve caminin tek bir yapı içerisinde temsil edildiği ve Müslümanlar ve Hristiyanlar arasındaki diyalogu geliştirmeyi amaçlayan sosyal hizmet uzmanının merkezinde yer aldığı, bunun yanında da dini ve kültürel bir özne olarak rahip ve imamın da sosyal hizmet uzmanıyla aynı çatı altında çalıştığı bu kurumun beni en çok üzerinde düşündüren ve yeni fikirler oluşturmama katkı sağlayan kurum olduğunu söyleyebilirim. Bu kurum yapısı üzerinden düşünecek olursak temsillerin ve sembollerin anlamlarını, etkilerini toptan bir reddetme sürecine girmektense, gerekirse bu temsiller ve semboller üzerinden insana ve topluma nasıl daha kolay ulaşabiliriz, sosyal hizmet uzmanı ve diğer insanla çalışan meslek grupları bu kurumsal yapıların neresinde durmalıdır, nelerine karşı çıkmalı, nelerini benimsemeli

gibi sorulara cevaplar bulabilmek daha anlamlı bir uğraş olacaktır.

Yine Nacka Belediyesinde bulunan çok dilli çocuk kütüphanesi, Türkiye gibi pek çok farklı kültürü içerisinde barındırdığı ifade edilen bir ülkede toplumsal barışın kurumsal destek ile gerçek anlamda tesis edilebilmesi için elimizde ne kadar çok araç olduğunu düşünmem bakımından önemliydi. Çok dilli belediyecilik gibi insanların farklılıklarını kabul eden buna saygı duyan ve bu saygıyı somut olarak hayata geçiren programların ülkemizde resmi yetkililer tarafından nasıl engellendiğini bilmek de çok dilliliğin ülkemizde nasıl karşılandığını anlamak açısından önemlidir diye düşünmekteyim. Dünyanın pek çok yerinden yurtlarını terk edip İsveç'e gelen ve burada yaşamaya çalışan ailelerin okul çağındaki çocuklarının belli bir yaşa kadar anadilde eğitim alma zorunluluğu olduğunu öğrenip ülkemizin "kendi kökü" de burada olan vatandaşlarının ana dillerini öğrenmeleri, bunu kullanmalarını kısıtlama yönünde girişimlerin olduğunu bilmekte nerede durduğumuzu anımsayabilmemiz ve bilmemiz açısından da somut bir veri diye düşünmekteyim Bu bahsettiğim ve özellikle ilgimi çektiğini ifade ettiğim kurumlar ve durumlar üzerine daha pek çok şey söylenilebilir, yazılabilir ancak bu konuyu burada bırakarak biraz da program sürecinden bahsetmekte fayda var.

Program sürecinde henüz ikinci defa yurtdışına çıkmış olmamın ve ilk defa bu kadar uzun süreli olarak yurt dışında kalmış olmamın da etkisiyle dil konusunda yorulduğumu itiraf etmeliyim. Fazla yurt dışı tecrübesi olmayan diğer insanların da bu sorunu yaşamaları ihtimali mevcuttur diye düşünmekteyim. Özellikle herkesin karşılıklı konuşmalarının yoğun olduğu toplantılarda motivasyon sağlamakta zorlandığım bir gerçek ancak bunun yanında bu yoğun ortamın katılımcıların dil gelişimine özellikle de anlama ve dinleme bakımından da katkıda bulunacağını düşünmekteyim. En geç 3.günün sonunda dilinizin açılması ve özellikle ikili diyaloglardaki akıcılık zaman zaman size başka bir ülkede olduğunuzu ve başka bir dili konuştuğunuzu unutturabilecek.

Bir başka konu da programın yoğunluğu; İsveç programı özelinde bahsedecek olursak, oldukça yoğun bir programla karşılaştığımı söylemeliyim. İsveçliler yılların verdiği tecrübe ve imkanlar sayesinde oldukça organizeler ve yaşanabilecek küçük aksaklıklara dahi izin vermeme gayretindeler diyebilirim. Cif rehberleri çoğunlukla emekli sosyal hizmet uzmanları, Cif üyeleri

İsveçli genç meslektaşlarının bu programa yeterince ilgi göstermemesinden dolayı yaş ortalaması yüksek bir ekiple yola devam etmeye çalışıyor, bu durumun ilerleyen dönemlerde ciddi bir sorun oluşturma olasılığı mevcut.

Diğer bir yandan kendi açımdan ifade etmem gerekirse yanlarında kalınan aileler bakımından kendimi şanslı gördüğümü söylemeliyim. Diğer katılımcılardan duyduğum kadarıyla da program sürecinde ailelerle katılımcılar arasında sözü edilebilecek bir sorunla karşılaşılmamıştı. Program sürecinde özellikle Vaxjö'de yanında kaldığım aileler ile onların yaşantılarına katılabilmem ve onların rutin etkinliklerine katılabilmem bu aileleri daha fazla benimseyebilmeme katkı sağladığını söylemeliyim.

İsveç'te geçirdiğim yaklaşık 1 ay boyunca sanıyorum en fazla şikayetçi olduğum şey, İsveç'in soğuk iklimiydi, Nisan'ın ilk haftasında programın başlamasının ve İsveçli arkadaşlarımızın anlattığı kadarıyla İsveç'in ortalamasının üzerinde soğuk bir kış geçirmekte olması nedeniyle program boyunca kalın montlarımızı çıkarıp da oldukça görkemli bir şehir olan Stockholm'un caddelerinde gezemedik. Bununla birlikte kalın bir montla da olsa 14 adanın köprülerle birleştirildiği bir şehir olan Stockholm'de gezmek bu sert iklime karşın oldukça güzeldi. Katılımcıların yaş ortalamasının 45 üzerinde olması ilk başta ben de "bu programa çok erken geldim, henüz çok çömezim" hissiyatı uyandırsa da diyalogun ilerlemesiyle birlikte diğer katılımcı kişilerle kurduğum ilişki bir süre sonra bu deneyim farklılığını bana unutturdu, hatta "iyi ki daha önceden değişim programlarıyla ilgili deneyimi olan bir grupla birlikteyim" düşüncesi zihnimde yer etti.

Sonuç olarak, güzel bir fikir üzerine, akıllıca inşa edilmiş olduğunu düşündüğüm bu programın gerek bireysel gerek de toplumsal anlamda dönüştürücü bir etkisinin olduğunu düşünmekteyim. Karşılıklı etkileşimin, tanımamanın yerini alan tanıma hallerinin, kabul etmenin ön koşulunu oluşturan var oluşu tanımanın, bütün hücrelerine sirayet ettiğini gördüğüm bu programdaki fikrin bir sosyal hizmet programından çok daha fazlasını taşıdığı kanısındayım. "Dışarıdan" baktığımız evlerin geçicici de olsa birer ögesi olmanın, o evleri gezip görmekten daha fazlasına karşılık geldiğini yaşadığım 1 aylık süreç boyunca sürekli hissettim, gidecek olan diğer arkadaşların da bu hissi alacaklarını düşünüyorum ve bu hissin toplumsal karşılığının

insanı bilmeye, tanımaya ve keşfetmeye kışkırtan, insanın ve insanlığın statükocu hücrelerini sürklase edip, yıkacak, evrensel olanla yerel olanın aynı çatı altında da varlığını kolaylıkla ikame ettirebileceği bir yeryüzü düzeninin erken habercisi olmasını umut ediyorum. 27.04.2011

Onur UÇAR

Sosyal Hizmet Uzmanı